

เทศน์เช้า วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มันเหมือนคน เห็นไหม เหมือนมนุษย์ มนุษย์ต้องเจริญเติบโตขึ้นมาแต่ละวัย วัยหนึ่งความคิดของมนุษย์ก็เปลี่ยนแปลงไปแต่ละวัย นิมมนุษย์ แล้วเวลาศาสนา ศาสนาเป็นเครื่องประจําใจของมนุษย์ไง แต่เรามองข้ามศาสนาไป เราเอาทุนนิยมเป็นศาสนา เอาเศรษฐกิจเป็นศาสนา เรามองกันเรื่องความสุข เราคิดว่าความสุข เพราะศาสนาก็สอนเรื่องความสุข ทุกคนเกิดมาเกลียดทุกข์ ปรารถนาความสุข แต่พยายามแสวงหาความสุขแล้ว นี่เข้าไปกอดคองไฟ ใจ ตะครุบเงา ตะครุบสิ่งใดๆ แล้วไม่เป็นความสุขเลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ถอนกลับมา ใจ ให้ชักพิน ชักเชื้อไฟออกจากคองไฟ แต่เราพยายามเติมไฟกัน เพื่อว่าเห็นแสงสว่าง เห็นแสง สี เสียง เหมือนแมลงเม่าเลย บินเข้าไปในคองไฟกัน สิ่งที่ยินเข้าไปในคองไฟ แมลงเม่าเจอคองไฟโดยธรรมชาติของมัน มันต้องบินเข้าไปหากองไฟ เห็นไหม มันต้องตาย เพราะอะไร? เพราะมันไม่เข้าใจของมัน

นี่ก็เหมือนกัน เราเข้าใจของเราว่าไฟ สิ่งที่ยินมีความร้อน มีพลังงาน มีแสง มันจะเป็นความสุขใจ เห็นไหม โลกทุนนิยม ทุนนิยมเป็นสภาวะแบบนั้นนะ ทำอะไรก็แล้วแต่เพื่อกระตุ้นให้เราพึ่งตนเองไม่ได้

แต่ในศาสนาพุทธของเรา นะ อตุตา หิ อตุตโน นาโต ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าตนเป็นที่พึ่งแห่งตนได้ ตนจะยืนได้อยู่บนหลักการของชาวพุทธ ชาวพุทธอาศัยปัจจัย ๔ เครื่องอาศัย ปัจจัยเครื่องอาศัยดำรงชีวิต พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้เป็นคนขี้เกียจ พระพุทธเจ้าสอนให้เป็นคนทำงาน ถ้าไม่ได้สอนให้เป็นคนทำงาน มันจะมีความเพียรชอบได้อย่างไร?

ในอริยมรรค เห็นไหม งานชอบ การทำงานชอบ งานของคฤหัสถ์ งานของการแสวงหา มาเพื่อการดำรงชีวิต ถ้าจิตใจมันพัฒนาขึ้นมา การดำรงชีวิต คุณใช้เวลาเราแสวงหากันมา นี่กินอาหารวันละ ๓ มื้อเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ทำไมเวลาบวชเป็นพระเขามีการฉันเพลกัน ๒ มื้อเพื่ออะไร? เพื่อถือศีล ๘ ศีล ๘ ไม่ให้กินอาหารเย็น เพราะอาหารตกไปในกระเพาะแล้วอาหาร

มันต้องมีการย่อย ในร่างกายของเราต้องมีพลังงานของเรา นี่เหมือนกับเราจะนอน ถ้าเรากินอาหารมากเกินไปเวลาเราอนท้องเราอืด เรานอนได้ไหม? อาหารของเรามีเอ็นไขว้ไม่ให้กินอาหารมากเพื่ออะไร? เพื่อให้นอนหลับ นอนมีความสุข

แม้แต่การกินการนอนเขายังรู้จักแบ่งแยกเลย แล้วเราเป็นชาวพุทธ เป็นนักประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม ถือศีล ๘ ไม่ให้กินข้าวเย็น เพราะข้าวเย็นมันอยู่ในกระเพาะแล้วมันมีพลังงานของมัน ร่างกายมันต้องใช้พลังงานของมัน การภาวนามันก็ยากขึ้น เวลาออกเป็นพระรูดงค์ พระปฏิบัตินี้ฉันมือเดียว ฉันมือเดียวแค่ให้ดำรงชีวิตเพื่อจะแสวงหาสิ่งที่มีคุณค่ามากกว่านั้น คุณค่าของกาย เห็นไหม คุณค่าอาหารจะคิดขนาดไหนก็แล้วแต่ กินเข้าไปในท้องแล้วมันมีคุณค่า มีคุณค่าแล้วแต่อาหารชนิดนั้น เราต้องเก็บ เราต้องล้าง เราต้องทุกๆ อย่างเลย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเหลือมือเดียว เราฉันอาหารมือเดียว ขนาดฉันมือเดียวแล้ว ถ้าการประพฤติปฏิบัติไปแล้วพลังงานในร่างกายมันยังเหลือใช้อยู่ เวลานั่งไปความสงบมันจะเกิดขึ้นไม่ได้ เพราะอะไร? เพราะพลังงานมี เหมือนของที่มันหยาบ เห็นไหม ของที่มันหยาบ ของที่เราจะเก็บให้เข้าตู้เข้าที่เรียบร้อย มันต้องพับต้องเก็บให้มันดี

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจถ้ามันหยาบขึ้นมา มันก็ต้องการแสวงหาไปสภาวะของเขา แต่ความละเอียดของใจ ความสุขที่เราแสวงหาความสุข ตะครุบเงาๆ ตะครุบแต่ข้างนอก ความสุขมาจากไหน? แล้วก็บอกว่านี่ประพฤติปฏิบัติ ถือชาวพุทธแล้วจะมีความสุขมาก

นี่มีคนถามมากนะ ว่าถ้าพูดถึงในศาสนาเรา ถ้าคนทำบุญในศาสนาพุทธแล้วจะเจริญรุ่งเรืองมาก จะมีบุญกุศลมาก ในเศรษฐกิจโลกต้องเป็นชาวพุทธสิ ทำไมเศรษฐกิจโลกไม่เห็นชาวพุทธเลย เศรษฐีโลกเป็นแต่ลัทธิอื่นหมดเลย

อันนั้นมันเป็นการเทียบค่าของความสุขทางโลก เป็นการเทียบค่าของสถิติ ของจำนวนตัวเลขใช้ไหม? แต่ถ้าเทียบถึงความสุขสิ ถ้าเทียบถึงความสุขในใจ เดียวนี้เขามีความสุขมวลรวมนี้เริ่มคิดกันแล้ว เห็นไหม ความสุขมวลรวมนะ ไม่ใช่ความสุขด้วยสถิติด้วยค่าของตัวเลขความสุขมวลรวมว่าใครมีความสุขมากความสุขน้อย อย่างนี้พระพุทธเจ้าสอนมาสองพันกว่าปีแล้วนะ แต่ในเวลาไปแสวงหา ไปตะครุบเงาแล้วมันเอาความสุขมาจากไหนล่ะ?

แล้วเวลาออกประพฤติปฏิบัติ คุณทำบุญกัน ทำไมเราต้องแสวงหาในที่ที่เราจะทำบุญล่ะ? ทำบุญเราก็ทำ นี่สิ่งที่ว่าตัวเลขจะเกิดขึ้นมาอย่างไร? ความสุขจะเกิดขึ้นมาอย่างไร? ถ้าเรามีความพอใจ ถ้าเราไม่รู้เราทำที่ไหนก็ได้ เหมือนสัตว์เลย สัตว์ไม่รู้มันกินหญ้าของมันไป เห็นต้นข้าว มันก็อยากกินในนาข้าวของเขา ไปกินเขาก็ดีมันนะเพราะมันเป็นนาข้าว ข้าวไม่ใช่หญ้า นี่เวลา สัตว์มันกินหญ้ากินอะไร มันก็เป็นสภาวะแบบนั้น

นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นชาวพุทธ เราทำบุญเราก็ทำประสาเราหรือ? เราจะเป็นอย่างเหมือนสัตว์ตัวหนึ่งหรือ? สัตว์มันไม่มีความคิดของมัน มันไม่เข้าใจหรือว่ามีเจ้าของ มีสิทธิของใคร มันนึกว่าเป็นอาหารของมัน มันก็กิน มันว่าสิทธิของมัน ความคิดของมัน เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นชาวพุทธ เราทำบุญเราก็ทำประสาเรา เราก็ทำบุญแล้ว แล้วเวลาว่า เศรษฐีโลกไม่ใช่ชาวพุทธ...ต่อไปจะมี มีแน่นอน เวลาถึงที่สุดนะ โลกนี้เป็นอนิจจัง มันจะเปลี่ยนแปลงไป มันจะหมุนไปนะ คุณใต้อันดับขึ้นมาเรื่อยๆ นะ นี่ในชาวพุทธเราใต้อันดับขึ้นมาเรื่อยๆ มันต้องถึงวันหนึ่ง เพราะว่ามันเป็นอนิจจัง มันเป็นเรื่องที่โลกเขาอุปโลกนกันขึ้นมา มันไม่เป็นความจริงหรอก

ถ้าเป็นความจริง เห็นไหม นี่เราประพฤติปฏิบัติกัน เราหาความสุขกัน แล้วไหนคือความสุขล่ะ? เวลาปฏิบัติทำไมมีความสุขความยากล่ะ? ความทุกข์ความยากเพราะกิเลสมันต่อต้านไง

ความทุกข์ความยาก เห็นไหม คุณเร่าเก็บของ เราพับของเราเหนื่อยไหม? นี่เร่าเก็บของเราใช้ของ เราเก็บเข้าตู้เข้าใหม้นเหนื่อยไหม? มันก็ต้องใช้พลังงานเหมือนกันใช่ไหม? แต่เวลาเร่าเก็บเสร็จแล้วเราสบายใจไหม? นี่บ้านก็โล่ง สะอาด น่ารื่นรมย์ สิ่งนี้เป็นความดีไปหมดเลย เพราะเร่าเก็บกวาด ถ้าบ้านของใครไม่เก็บไม่กวาดปล่อยให้มันสกปรก มันจะน่ารื่นรมย์ไหม? คนเขาผ่านไปผ่านมาเขาบอกคนๆ นี้ บ้านหลังนี้ทำไมเขาไม่ดูแลสมบัติของเขา ทำไม่อย่างนี้เขาปล่อยกันได้อย่างไร? คนอื่นเขามองเขารู้นะ

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติของเราเข้ามา ถ้าจิตเราสงบเข้ามา เรามีความสุขของเราขึ้นมา มันก็เป็นความสุขของเรา ถ้าความสุขของเรา การแสดงออก นี่ใจก็คคะนอง ถ้าใจคคะนอง คุณดูการแสดงออก การพูดจา กิริยา ความคคะนอง มันจะเป็นสภาวะแบบนั้น ถ้าใจมันมีความสุขสงบขึ้นมา ความคคะนองมันจะเบาลง เห็นไหม นี่ความคคะนองของใจนะ

แล้วเวลาความถึกคะนองของการประพฤติปฏิบัติ เวลาจิตสงบเข้าไปมันไปเห็นนิมิตต่างๆ มันไปเห็นสิ่งต่างๆ นี่ถ้าใจถึกคะนองมันจะมีอาการของมันเป็นสภาวะแบบนั้น ถ้าใจนุ่มนวล ใจที่มีอำนาจวาสนาเป็นสัมมาทิฐิ มันสงบเข้าไปเฉยๆ โดยไม่ออกไปเห็นต่างๆ เห็นให้ตลกอกตลกใจใจ การเห็นตลกใจขึ้นมาต่างๆ ถ้ามันไม่มีจุดยืนคือภาวาไม่เป็น เหมือนเด็กวิวัฒนาการของมนุษย์ เด็กมันต้องเติบโตขึ้นมา

จิตก็เหมือนกัน วิวัฒนาการของมันจะมีขึ้นมาเนะ จากที่ว่าเราจะทำบุญที่ไหนก็ได้ เราทำบุญที่ไหนเราก็เลือกแสวงหาของเรา พอทำบุญขึ้นมาแล้ว นี่ทำบุญร้อยพันพันหนไม่เท่าถือศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง ความสงบของใจ ถ้าเรามีความสงบของใจเกิดมาหาที่ไหน? มันก็พัฒนาขึ้นมาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปเรื่อยๆ พัฒนาขึ้นไปเรื่อยๆ เนะ แล้วมันจะเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันทิฐิโกขึ้นมาจากหัวใจของเรา แล้วเราพัฒนาของเราเข้าไป

เหมือนโลก โลกมันเป็นสภาวะเปลี่ยนแปลงไป เห็นใหม่ นี่ทุนนิยมเขาก็ทำให้เราพึ่งตัวเองไม่ได้ ทุนนิยมเขาต้องพยายามจะเข้ามาควบคุมกิจการเพื่อจะให้เราพึ่งตัวเองไม่ได้ ต้องพึ่งแต่โลกภายนอกตลอดไปเลย พึ่งแต่โลกภายนอกเนะ พึ่งแต่ทุนต่างประเทศ ทุนต่างๆ ต้องเข้ามาต่อเนื่องกัน มันก็มีขาขึ้นขาลงเนะ แต่ถ้าความสุขของเรา ความสุขของศาสนาของเรา พระพุทธเจ้าสอนตรงนี้ สอนให้พึ่งตนเองได้

ถ้าพึ่งตนเองได้ คุณดูความเจริญของโลกมันเจริญมากเนะ เมื่อก่อนการคมนาคมต่างๆ มันไม่เจริญแบบนี้ คุณดูวัฒนธรรมของแต่ละพื้นถิ่นสิ คุณเผอิญกาลสิ ของเขานี้เราไปเจอแต่สิ่งที่เขาสร้างเป็นอนุสรณ์สถานของเขาไว้เราไปตกใจเนะ นี่ขนาดที่โลกพัฒนาขึ้นมาแล้วอย่างนั้น จะไปเห็นอนุสรณ์สถานของพวกอินคา จะไปเห็นของที่เป็นโบราณสถานต่างๆ นี่เขาอยู่ในพื้นถิ่นของเขา เป็นภูมิภาคของเขา เป็นถิ่นฐานของเขา ทำไมเขาสร้างของเขาขึ้นมาได้ล่ะ?

เราเองไปตีต้นต้นกับเขา วัฒนธรรมมันเจริญมานานเนกาเลแล้ว เห็นใหม่ แล้วเราไปตีต้น ทุนนิยม ทุนนิยมนี้มันเป็นของปลอม มันเป็นสิ่งที่ว่ามันเป็นสมมุติ สิ่งที่มีค่าขึ้นมา เวลามันเสื่อมค่าไป สิ่งต่างๆ พอเพื่อขึ้นมามันเสื่อมค่า ไม่มีค่า สมมุติขึ้นมาหลอกกันไป หลอกกันไปเนะ นี่โลกเกิดมาเป็นแบบนั้น เพราะเราเกิดมาแล้วเป็นมนุษย์ต้องอาศัยทรัพยากร ทรัพยากรเมื่อก่อนมันมีมาก มนุษย์มีน้อย ความเจริญทางวัฒนธรรมมันก็มีความสงบสุขของเขา เดียวนี้มนุษย์มีการคมนาคมสะดวกมาก ทุกอย่างทรัพยากรน้อยลง ต้องแก่งแย่งชิงกัน

นี่ก็อาศัยสิ่งนี้ออกกฏกติกากฎกติกากฎเปลี่ยน กฏหมายเปลี่ยน ทุกอย่างเปลี่ยนนะ มันมีการโต้เถียง กติกาเพื่อให้ผู้มีอำนาจได้ กติกาบิบบิ้นให้ผู้ที่ไม่มีอำนาจต้องยอมจำนนกับเขา นี่เป็นกติกาของสังคมโลก

นี่เหมือนสัตว์นะ สัตว์คูสิมันอยู่ประจำของมัน มันอยู่ประจำของมัน ตามอำนาจวาสนาของสัตว์ สัตว์มันก็อยู่ของเขา เดียวนี้เราเอาสัตว์มาเลี้ยงกัน เอาสัตว์มาทำฟาร์มกัน เราก็ต้องตั้งกติกากับมัน ให้กิน ให้นอนให้พร้อมกัน

นี่มันก็เหมือนกับกติกาของโลก มันก็เป็นไป เห็นไหม ถ้าเป็นธรรมชาติของเขา มันจะเห็นบุญกุศลบาปอกุศลชัดเจนไง ก็มันมีบาปอกุศลเพราะมันไม่ใช่ทุนนิยมที่แสวงหาด้วยโลก ด้วยการจูงใจกันไง แต่เวลาเดียวกันนี้เราว่าพัฒนาการ เป็นรัฐสวัสดิการ เวลาที่มีความทุกข์ความสุขต้องช่วยเหลือกันๆ เวลาช่วยเหลือกันมันช่วยเหลือกันที่ปากนะ ที่ปัจจัยเครื่องอาศัยนะ แต่เวลาเราทุกข์เราสุขมันอยู่ในหัวใจ ยังมีการช่วยเหลือกัน ถ้าหัวใจมันไม่ได้ปิดเป่าก่อน มันยังช่วยเหลือมันยังเก็บบคนนะ

คูสิเราเห็นคนเรามองได้แต่หน้า เห็นไหม เราไว้ใจใครได้ไหมเดี๋ยวนี้ เขาจะทำร้ายเราเมื่อไหร่ก็ได้ คนนี้เพื่อนกันก็ฆ่ากันได้ ทุกอย่างเข่าฆ่ากันได้ เข่าฆ่ากันที่ไหนล่ะ? เข่าฆ่ากันจากความคิด ความผูกอาฆาตในหัวใจนั่นไง แล้วเห็นไหม หน้าตานี้เพื่อนเราๆ แต่เวลามันทำลายเราเพื่อนเราก็อทำลายเราได้นะ นี่ก็เหมือนกัน สวัสดิการเราจะช่วยเหลือจากภายนอก ช่วยเหลือจากภายนอก เห็นไหม ข้างนอกจะช่วยเหลือกัน แล้วความทุกข์ในหัวใจมันได้ปลดเปลื้องไปไหม?

ความปลดเปลื้องในหัวใจ นี่วัฒนธรรมศีลธรรม มันมีคุณประโยชน์อย่างนี้ไง ถ้าศีลธรรมเริ่มต้นจากหัวใจ หัวใจมีความสุขขึ้นมา สิ่งที่มีการคบกันจากข้างนอกมันก็เป็นคุณงามความดีไปหมด คุณงามความดีนะ ถ้าเราพอเพียง เราอดตา หิ อดตโน นาโถ เรามีความสุขในหัวใจ เวลามันคิด ความคิดมันเบียดเบียนเราก่อน เวลาเราคิดเบียดเบียนใคร จะคิดเอาไรดเอาเปรียบเขา เราต้องคิดใช่ไหม? เราต้องวางแผนใช่ไหม?

เพื่อนคนนี้เคยสนิทกับเรามาก ถ้าเราจิตใจบริสุทธิ์ เราจะคุยด้วยเสียงดังฟังชัด เราจะคุยด้วยความมองจากลำหยาญเพราะเรารักเพื่อนของเรามาก แต่ถ้าเพื่อนของเราคนนี้เราจะเอาเปรียบเขา เราจะหาวิธีการ เราต้องคิดก่อน เห็นไหม มันเบียดเบียนคน การพูดออกไปมันก็ไม่เต็มร้อยหรือ การพูดออกไป การอะไรไปมันไม่เต็มเสียงหรือ เพราะอะไร? เพราะเราคิดเบียดเบียนเขา

นี่สิ่งนี้มันเกิดมาจากไหนล่ะ? ความคิด สิ่งต่างๆ มันเกิดมาจากใจก่อน มันเผาเราก่อนนะ มันเผาเราก่อน ความสุขความทุกข์มันอยู่ที่นี้ไง ถ้าเราย้อนกลับมา นี่แล้วมันเอาค่าอะไรมาเทียบล่ะ? ความสุข จินตนาการของเด็ก โลกทัศน์ของเด็กมันกว้างขวางมากนะ นี่เอาอะไรมาวัดกัน? หัวใจมันจินตนาการของมันไปมหาศาลเลย เด็กมันจะคิดของมันไป โลกนี้โลกของมันเลย นี่มันคิดของมันไปได้ แล้วความสุขความทุกข์เอาอะไรไปวัดล่ะ? แล้วนี่บอกใครมีบุญมีบาปมากกว่ากันล่ะ?

จะมั่งมีศรีสุข จะทุกข์จนเจ็ญใจ ถ้าประพฤติปฏิบัติไปแล้ว นี่สิ่งที่อำนาจวาสนาเขาวัดกันตรงนี้ไง วัดกันจากในหัวใจ ถ้าหัวใจมันเปิดกว้าง หัวใจมันวิวัฒนาการ มันพัฒนาของมันขึ้นมา มันเป็นความสุขของเขาละ ความสุขอันนี้มันเป็นความสุขจากภายใน ในศาสนาเราสอนกันที่นี้ ถ้าทุกอย่างสอนที่นี้ มันพัฒนาที่นี้ หัวใจมันพัฒนาที่นี้ เหมือนมนุษย์ที่เกิดมา พัฒนาจากเด็กขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ ฆราภาพ มีประสบการณ์มาก

ประสบการณ์มากนะ ชีวิตนี้ต้องมีการพลัดพรากเป็นที่สุด เวลาชีวิตมากมันก็คอตก นี่เราจะต้องตายไป แล้วยังกิเลสมาหลอกอีกนะ นี่ชีวิตนี้ตายแล้วก็สูญ...สูญที่ไหน? สูญนี้ทำไมอาลัยอาวรณ์ล่ะ? ถ้ามันไปตายมันสูญ ถ้าไม่มีมันก็ชอบใจสิ ตายแล้วได้จบสิ้นกระบวนการกันสักที ตายแล้วก็จะจบเรื่องกัน มันจบไหม? มันไม่จบหรอก เพราะไม่มีอาวุธ ไม่มีคุณภาพสิ่งใดเลยที่ทำลายความรู้สึกให้มันตายได้ ไม่มี

นี่ขนาดที่ว่าธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถทำความสะอาดได้ ทำความสะอาดของมัน ทำความสะอาดของใจที่ไม่ให้มีพลังงานขับเคลื่อน ให้มันเป็นใจที่บริสุทธิ์ นี่แล้วมันจะไม่เกิดอีก แล้วมันมีอยู่ที่ไหนล่ะ? มันจะมีอยู่ในหัวใจของเรา มันมีความสุขของเรา แล้วจะเปรียบเทียบค่าได้ว่าความสุขของโลก แสง สี เสียง ที่เขาตื่นเต้นกัน นี่ติดเสียง เด็กใจแตกไปตามรูป รส กลิ่น เสียง มันเป็นความสุขของเขา กลับมาเข้าขึ้นมาอนก่ต้นไม่ได้ งานก็ไม่ได้ทำ นี่สุขของเขาเป็นอย่างนั้นหรือ?

สุขตามแสง สี เสียงจากภายนอก สุขจากมีสมบัติพัสถานมีความสุข นี่ก็เป็นข้ามัน ต้องรักษามัน สุขจากการปล่อยวาง เห็นไหม สุขจากการปล่อยวาง สุขจากการเทียบเคียงในหัวใจจากธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่ใช่อีกแหละ เพราะอะไร? เพราะมันวิปัสสนิกนึกเอาเอง คาดเอาเอง หมายเอาเอง มันแก้กิเลสไม่ได้ เพราะความนึกนั้นมันเกิดจากเชื้อไขอันที่

ขับเคลื่อนไปนี้ แล้วเวลาถ้าเกิดกรรมะจริงขึ้นมา มันเป็นมรรคญาณของเรา เราจะเห็นเลยว่า อ้อ ภาวนามยปัญญาเป็นอย่างนี้ ทำลายอย่างนี้ ทำลายพลังงานขับเคลื่อนตัวนี้ ทำลายพลังงานเชื้อใจ ตัวนี้

พอเชื้อใจ ใจนี้มันโดนทำความสะอาดขึ้นมา ใจมันสะอาด จิตมันบริสุทธิ์ขึ้นมาอย่างนี้ นี่ สุขมันเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป เป็นขั้นๆ เข้าไป สุขละเอียดๆ ละเอียดสุดจนวิมุตติสุขอยู่ที่ไหน? อยู่ในหัวใจของเรา ภาชนะที่จะรับความสุขได้คือความรู้สึก คือใจตัวนี้ ใจที่ฆ่าไม่ได้ ความรู้สึกที่ไม่มีอะไรไปทำลายมันได้ แต่มรรคญาณมันทำให้สะอาดได้ ทำให้สะอาดขึ้นมา แล้วมันจะไม่มี การเกิดอีก มันจะมีความสุขอันยั่งยืน สุขคงที่ สุขที่พึ่งตัวเอง สุขอย่างนี้สุขในศาสนาของเรา เท่านั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “สุกัททะ ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มี ผล อย่างมาถามให้ลำบากไปเลย”

อย่างมาถาม อย่างมาคาดหมายว่าถ้าไม่มีเหตุ อย่าเอาเรื่องผลมากุยกัณ แต่เหตุของเรามี เรา สร้างเหตุขึ้นมาให้ได้สิ เหตุของเรามีแต่เราทำกันไม่เป็น เราทำกันไม่ได้ เราเปรียบเทียบ เรา เทียบเคียง เราเอาแต่วิปัสสนิกขึ้นมา แล้วมันก็ซ้อนเข้าไป เหมือนกับเชื้อโรคอยู่ในหัวใจของเรา แล้วเราก็กดมันไว้ แล้วมันจะออกไปได้อย่างไร? แต่ถ้าเราเปิดออกมา ทำลายมันออกมาด้วย มรรคญาณของเรา สุขอย่างนี้เกิดมาจากไหน? สุขอย่างนี้เกิดมาจากไหน? สุขหนอ สุขหนอ มัน จะอยู่ที่ไหน?

ไม่ใช่สุขแบบตื่นโลกนะ สุขแบบตื่นโลกตื่นกันไป ตื่นให้เขาหลอกไป ทุนนิยมไง หลอก หลอกให้เราอยู่ใต้อาณัติของเขาตลอดไป แล้วเราจะไม่ประสบสุขเลย เพราะเราจะเป็นจี้ข้าของ เขา เพราะเราไม่สามารถพึ่งตัวเราเองได้ แต่ถ้าเราสามารถพึ่งตัวเราเองได้ เราจะไม่เป็นจี้ข้าใคร เลย เราพึ่งตัวเองได้ ...มันเบียดเบียนอยู่ที่นี่เราจะเป็นจี้ข้ากิเลสอยู่ ถ้าเราชำระกิเลสได้นะ เราจะ เป็นอิสระเสรีภาพในหัวใจของเรา สุขนี้สุขจากใจ อยู่เฉพาะในศาสนาพุทธนี้เท่านั้น เอวัง